

Datamatiske frem- tidsvisioner... fra 1969

I slutningen af februar 1969 skulle der på Marienlyst ved Helsingør afholdes et EDB-69-symposium, arrangeret af DANFIP (Danish Federation of Information Processing?).

I forbindelse med "dame/ledsagerprogrammet" skulle Niels Ivar Bech give et "orienteringsforedrag med titlen, "EDB-styret hjemmeliv."

NIB bad fire lyse RC-hoveder sammen at udarbejde en synopsis til foredraget. Gruppen bestod af H.B.Hansen, Jesper Vaupel, Allan Wessel og mig – vi arbejdede med projektet i Frederiksberg Rådhuskælder's separatum. Her spiste og fantaserede vi to aftener – med mig som pennefører. Vi havde det så skægt, at lydniveauet steg og steg – overtjeneren blev helt nervøs, og enkelte af restaurantens øvrige gæster bankede på rummets to døre. De ville lige se og høre, hvad der egentlig foregik.

Uden at vi dengang talte om det, tror jeg, vi alle fire syntes, at det var et underligt projekt at bede en international kapacitet som NIB om at holde et foredrag for ledsagerprogrammet – det var hans eneste rolle på symposiet. Jeg tror, vi var lidt forargede på hans vegne. Så den fik en ekstra en på kreativiteten.

Her følger resultatet af vores morsomme anstrengelser: vores fantasier – på NIB's vegne – om "den indvirkning, edb ville få på familielivet i 1984" (det berømte/berygtede George Orwel-år, velsagtens). Tænkt og skrevet for over 30 år siden! (Ærlig talt: jeg ved ikke om NIB opførte showet, jeg har mine tvivl – er der nogle, der ved noget om det?)

(CITAT START)

Inddeling:

- A): Familien (vågner op)
- B): Børn (vuggestue, skole, lektier)
- C): Mand (indkøb, selskab planlægges, offentlige transportmidler, Strøgtur)
- D): Kvinde (biltur, auktion)
- E): Familien (samles om eftermiddagen)
- F): Selskab

G): Go' nat

Det efterfølgende er tænkt som en opremsning af en række media-uafhængige billedsituationer (lysbilleder, film eller kæmpe-tv-skærm), der – med lyd – køres bag foredragsholderen (kommentatoren).

A): FAMILIEN (vågner op)

Familien består af to voksne på ca. 40 og tre børn: en helt lille, en pige på 7 og en dreng på 15 år.

1. sol op, 25. juni 1984 kl. 03:20
2. Cadivius-boblehus i have-cirkelsatellitby:
  - a. fugleperspektiv
  - b. øjenhøjde
3. familiens hus præsenteres. Nana Ditzel-interieur (med flytbare pudearrangementer og store tv-skærme og planter)
4. husdatamaten præsenteres
5. familiemedlemmerne præsenteres, mens de stadig sover. Nogle har musik (én Stockhausen, én Palestrina), andre fx "havets brusen" i øresneglen – styret af husdatamaten
6. noget, der viser, at familien – af husdatamaten – vækkes, når solen står op
7. vækning via indbygget mekanisme i sengene. Mens man vågner, checkes temperatur, blodtryk m.v. af måleudstyr, placeret i sengene. Hvis helbredsalarm fra husdatamaten: diagnose på lille dataskærm i fodenden (eksempel: OK – stå bare op" – eller "ta' den med ro – spis kun havresuppe")
8. mens familiens medlemmer gør toilettet, laves morgenmaden automatisk – styret af husdatamatens morgenmadsprogram
9. man spiser og får samtidig "morgenposten" ud på terminalprintere:
  - a. bankkontoopgørelse – gårsdagens posteringer
  - b. aktuelle regninger til "godkendelse"
  - c. meddelelse fra "Rivejern-samler Selskabet" om en auktion i Hobro senere samme dag
  - d. accept fra otte om deltagelse i party samme aften
10. tv-morgenavis på stor-skærm:
  - a. opremsning af aktuelle nyheder
  - b. på tastatur vælger man, hvad man vil se og kan endvidere på tastaturet vælge, hvor detaljeret, man ønsker nyhederne serveret
  - c. fredsforhandlingerne i Paris er endnu ikke helt kommet i gang p.g.a. bordudformningsproblemet¹
  - d. "fredsforhandlingerne" i tegneserieform
    1. som Radiserne
    2. som Batman
    3. som Knold og Tot ville have gjort det

---

¹ Det løste Piet Hein senere v.hj.a. sit Super-elipsebord. PAM.

11. man kalder via terminal og husdatamaten den del af CPR-registeret, der er tilgængeligt for enhver verdensborger (og som man selv input'er oplysninger i om sig selv, a la Krak's Blå Bog). På terminal/dataskærm – eller bedre information på skærmen i 15 sekunder, hvorefter fotokopi af informationsindholdet på skærmen automatisk kommer ud af siden på skærmen, hvis man aktiverer en knap – kommer "Blå Bog" for de gæster, der skal komme om aftenen. Især interesserer vi os for, hvornår de hver især har været her sidst, hvad de fik til middag de sidste tre gange, de besøgte familien, hvem de havde til bords, og hvilke special-interesser de har. Vi beder nu husdatamaten om (baseret på ovenstående) at "komponere" menu, vine og bordplan
12. kvinden forlader huset – går til p-pladsen
13. de to store børn tager den lille til "vuggestuen" og går selv i skole
14. manden går til svømmebassinet i haven...
15. klokken – vises af husdatamaten i alle rum hele tiden med skiftende lys-tal – er nu 04:30

B): BØRN (vuggestue, skole, lektier)

1. klokken er 5:00
2. endeløse rækker af børn i små "sengekasser" uden dyner og den slags
3. tale- og sprogundervisning via højttalerarrangement i "kassen" (fransk, jysk, japansk)
4. større børn går ind i skolen, der ligger indenfor satellitbyens område (altså intet transportproblem)
5. gruppemøde med lærer/lærere om undervisningen og studieplaner
6. mange børn i færd med fælles at lave en kæmpe vægudsmykning
7. børnesymfoniorkester, 6-10 år – dirigeret fra stor-skærm – spiller Sibelius' "Finlandia". Et af familiens børn (pigen) spiller basun (eller bastuba)
8. man forlader skolen klokken 8:00
9. børnene er hjemme igen og sidder nu ved lærerterminalen/ dataskærmen. Læreprcessen (ikke lektielæsning) starter og er udformet som en dialog mellem barn og maskine, der tilpasser sine spørgsmål og kommentarer til barnets svar. Eksempel med grøftegravning og procentregning (illustreres med billeder i den ene halvdel af skærmen), hvor barnet, til at begynde med, aldrig har hørt om procenter, men til slut mestrer feltet

C): MAND (indkøb, selskab planlægges, offentlige transportmidler, Strøgtur)

1. tiden går tilbage til klokken 4:30, hvor manden sprang i svømmebassinet
2. klokken er 5:00 – han er klar til at begynde "dagens gerning"
3. på terminalen er der nu indløbet menu og bordplan for aftenens selskab
4. indkøb opdeles i to faser:
  - a. normalforbrugsvarer (sæbe, tomatjuice, øl, tobak, kaffe, sukker o.s.v.) ankommer automatisk én gang om ugen. Kvantitet bestemt som aktuel middel

værdi af familiens forbrug af disse ting de seneste 12 måneder. Varerne ankommer fra supermarkedets flyvende basevarelager med helikopter, der hiver familiens "gamle køleskab" op og nedfirer en ny container (evt. restbeholdning godskrives på familiens konto

- b. normalt bestemmes middagsmad m.v. for én uge ad gangen – og vil således være indeholdt i forrige punkt – men man kan naturligvis til enhver tid bestille præcis, hvad man lyster. Supermarkedets basevarelager indeholder alt (næsten) fra synåle til tv-apparater: dét leveres så på et bestemt tidspunkt hver dag. Alle varegrupper bestilles v.h.j.a. lyspen på dataskærm, der viser den del af supermarkedets varekatalog (samtidig huskeseddel), man er interesseret i, eller ved at man blot på terminalen skriver om, hvad man måtte ønske sig leveret
5. manden er interesseret i en ny hat og beder om information om "dagens tilbud" og nyeste modeller og får at vide, at der netop samme dag klokken 12:00 er mannequinopvisning i et kendt hattefirma i Paris
6. afgang i lufthavnen. Man har ingen billet, men medbringer sin CPR-nøgle (plastnøgle, hvor "takkerne" udgøres af ens CPR-nummer kombineret med nationalitetsbetegnelse), som sættes i en "lås" i flyet, hvorefter sædet klapper ned. Flyvetid til Orly: 9 minutter – passagertal: 1.500. Billetpris debiteres (efter antal minutter CPR-nøglen sidder i "låsen") via flyets datamat på den centrale økonomidatamat. Helikoptertransport fra Orly til taget af hattehuset, hvor der er mannequinopvisning i vaskeægte gammel stil med dejlige damer og herrer og hatte (i alle størrelser med og uden blomster, fjer og bananklaser), festklædt publikum, små skødehunde, chimpanser og champagne o.s.v. Manden køber eller bestiller naturligvis en hat til slut. En nissehue "strikket" af mink-knurrhår og med en kvast af kolibri-brystdun: pris N.Frc. 6.875,00 – som accepteres af ham efter konsultation (via terminal) af lommepenge/privatkontoen – kontanter eksisterer ikke mere). Kort besøg ved Napoleon's grav og hjemme igen klokken 14:00
7. i Paris så han noget om en Cooxo-Matic (nyeste køkkenhjælpemiddel). Ved hjemkomsten beder han på sin terminal om, via dataskærm, at få en tv-demonstration (3D, naturligvis) af apparatet. Fin reklame-demonstration med musik, tekniske data, pris o.s.v. Når leverandørens præsentation er overstået skiftes over til "Statens Husholdningsråd", der evt. allerede har analyseret apparatet og derfor kan udtale sig. Skift til en række privatpersoner (end users), der i nogen tid har haft apparatet i brug og derfor ligeledes kan udtale sig. Manden køber ikke.

D): KVINDE (biltur, auktion)

1. tiden skrues tilbage til klokken 11:00
2. man ser kort kvinden + mange kolleger komme ud af meget moderne bygning/fabrik eller et olieraffineri (gode billedmuligheder i sidstnævnte), men man beskæftiger sig ikke med, hvilket arbejde hun i øvrigt har
3. biltur til Hobro
  - a. kvinden + tre kolleger i bilen på vej ud af fabriksanlægget. Bilen kunne være en fin, gl. Rolls Royce med alle faciliteter. Ellers må det være et uhyre af en stor, meget smart US-vogn. Kvinden er selv chauffør.

- b. bilen "styres" imidlertid via stadig indløbende information fra "bil-datamaten" - en datalogger, der modtager oplysning fra vejbanen om tilladte hastigheder (grøn-bølge-system), vejbelægningsart (våd, tør, glat). Man bestiller, via bil-datamaten, plads på hovedvejen til Hobro og aktuel hastighed tilpasses, så man undgår ventetid.
  - c. bilen kommer til hovedvejen. Bil-datamaten switcher over til hovedvejs-datamaten, der nu overtager den fulde kontrol med kørselen
  - d. kvinden skifter sæde (evt. drejer chaufførsædet), og man forsyner sig fra et righoldigt barskab, og der spilles "Skrabnæse" på et bord i midten af bilen, der kører afsted med 500 km/t
  - e. Storebæltsbro og Lillebæltsbro passeres
  - f. man har gemt "Skrabnæse"-spillet til side og bytter nu gl. rustne rivejern, der opbevares i fine kufferter med blå fløjl. Man ser et enkelt katalog over rivejern med prisangivelser m.v. (a la et 1969-frimærkekatalog).
  - g. bilen nærmer sig Hobro. På bilens dataskærme kommer nu et bykort over Hobro med angivelse af auktionspladsen, dels information om p-plads
  - h. bilen forlader hovedvejen næsten inde i Hobro og kører nu (styret) efter p-plads. Skiltene bruger kvindens CPR-nummer og navn. Ved ankomsten til p-arealet skiftes kontrollen over bilen over til p-plads-datamaten. Intet parkometer, men noget med CPR-nøgler - m.a.o. automatisk postering i sand tid af p-plads- tidsforbrug
4. auktion
- a. "auktionslokalet" er et pompøst, cirkulært udendørsarrangement med springvand og strygekvartetter og forventningsfulde folk. I forbindelse med hver siddeplads er der et trykknapsystem og CPR-nøglehul. Stor lystavle, hvor de aktuelle bud angives synligt for alle
  - b. man indkøber efter spændende "dyst" (på lystavlen) (ingen anden lyd end musikken) et par fine rivejern og får udleveret dem (samt oprindelsescertifikater)
  - c. kort kig ind i bilen på hjemturen, hvor man, mens Lillebæltsbroen passeres, ser fodboldlandskamp på tv

E): FAMILIEN (samles om eftermiddagen)

1. klokken er nu 14:00 - vejret er meget fint - og hele familien samles omkring svømmebassinet til datamixede cocktails, der er sammensat efter de pågældende familiemedlemmers ønske, alder, vægt, helbred og træthedsgrad
2. manden viser stolt sin hat frem. Kvinden viser sine nyrehvervelser frem. Glad og munter stemning
3. mindste barn bliver bragt hjem fra vuggestuen og sover i en hængekøje i haven
4. mellemste barn leger alene på græsplænen med kæmpestore luftpudebyggeklodser i forskellige farver
5. ældste barn går til en ven - der skal vises 2D-film i tv: "Dr. Zhivago" og Chaplin's "Moderne tider" - 2D-film er "in" for tiden...
6. kvinden og manden spiller tennis med hinanden i slowmotion (det nyeste nye!) efter dog hver især at have varmet op med hver sin tennis-simulator, hvor man

indstiller "modstanderens" slagstyrke, spillestil og kondition. Man får smidt (servet) én bold ad gangen, og man returnerer på sædvanlig tennisfacon. Imidlertid skal det understreges, at den "rigtige" tennis er det, der glæder dem begge mest

F): SELSKAB

1. klokken er nu 15:30
2. der dækkes bord i haven
3. der vælges musikprogram efter Krak's Blå Bog-out put'et modtaget om formiddagen
4. bordkort placeres. Af ens bordkort fremgår endvidere de vigtigste oplysninger (Blå Bog) om de øvrige gæster
5. toilette og omklædning (meget funktionel og avanceret påklædning)
6. gæsterne ankommer klokken 16:00
7. der spises og drikkes på 1969-vis – dog er alt mere gennemført, maden er bedre og vinene mere udsøgte (dette er en vital interesse for alle mennesker. "Brandenburger"-koncerterne (J.S. Bach) er taffelmusik)
8. selskabsleg: man deler sig i to hold. Man ser en Dyrehavsbakke-ishockey-automat. Holdene sidder rundt om "banen" med "tørrehjelme" på hovederne. Hver tørrehjelm er, via en datamat, forbundet til én bestemt ishockeyspiller på banen. Således kan hver tørrehjelm "telepatisk" og via datamaten bestemme pågældende spillers spil. Billederne skifter mellem folk med tørrehjelm (ser mere og mere koncentrerede ud, sveder, ånder lettet op o.s.v.) og klip fra ægte ishockeyfilm og Dyrehavsbakke-automat med dukkespillere. Alle engagerer sig 100% i spillet, og man er meget trætte efter et par kampe, hvor man flytter rundt på gæsterne, så de kommer til at spille mod og med alle de andre gæster. Ledsagemusik: Ravel's "Bolero" tilpasset til aktuel spil-situation
9. ishockeyen er overstået – der serveres mælk, og man går i vandet
10. der stilles op til rigtig gammeldags Square dance på terrassen, men musikken er elektronisk. Alle danser glade – og de svære variationer angives med "fødder og fodstillinger" på kæmpe-dataskærm
11. farvel & tak
  - a. solen går ned klokken 20:55. Gæsterne begynder så småt at bryde op
  - b. man følger en gæst, mens han små-vakler til sin bil
  - c. i det øjeblik han har anbragt sin CPR-nøgle (tændingsnøgle) i bilen, afsløres det på et lysende skilt i bilen, at den indbyggede "spritdetektor" har målt hans promille, der er for høj. Dataskærmen siger til ham, at han enten må sove i 3,5 time – eller komme hjem på anden vis!
  - d. Han tager nøglen ud igen og sjosker afsted...

G): GODNAT

1. det ældste barn vender hjem og udbreder sig begejstret om de camp'ede 2D-film

2. husdatamaten får, via terminal, besked om, hvornår familien skal vækkes dagen efter. Ligeledes information om nattens individuelle musikprogrammer og sammensætning af næste dags morgenmåltid
3. fugleperspektiv af satellitbyen, der nu sover
4. pludselig er der en kat, der mijawer kraftigt og vedvarende
5. nærbillede af gamle støvler, der katapultes ud af husdatamaten, mens katten uforstyrret musicerer videre...
6. slutbillede af en kat og en bunke støvler. Ledsagemusik: "Der er et yndigt land."

(All rights reserved: HBH, AW, JV, PAM.)

(CITAT SLUT)

OBS! det er ikke helt korrekt. Der er foretaget nogle – ikke særlig mange - meget nænsomme redaktionelle ændringer, der øger forståeligheden og ikke ændrer meningen/idéerne. Den slags må en gl. pennefører gerne, vedtog jeg...

Og så opdagede jeg, at den Strøgtur, manden ifølge disponeringen skulle have været på, enten aldrig er blevet skrevet – eller på mystisk vis er forsvundet ud af teksten. Mystik-mystik!

Sidste nyt: første teori er den korrekte, jeg fandt nemlig en fotokopi af originalpapiret fra 27. januar 1969.

Efterskrift

De fire lyse fantasi-hoveder var faktisk ret visionære der for mere end 30 år siden. Meget af deres "flipperi" er jo for længst gået (næsten) i opfyldelse – om ikke i 1984, så i hvert fald i 2002.

Peter Ambeck-Madsen

(10. september 2002)